

Uusia tapoja etsimässä, miten ikääntyneiden ruokailusta ja ravitsemuksesta huolehditaan muissa EU-maissa?

Enni Mertanen FT, yliopettaja

Ikäihmisten ruokapalvelut

Enni Mertanen

Lue kirja
ilmaiseksi
verkossa!

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU | JAMK.FI

Lue lisää
jamk.fi/
julkaisut

jamk.fi

VALTIONEUVOSTON
SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINTA

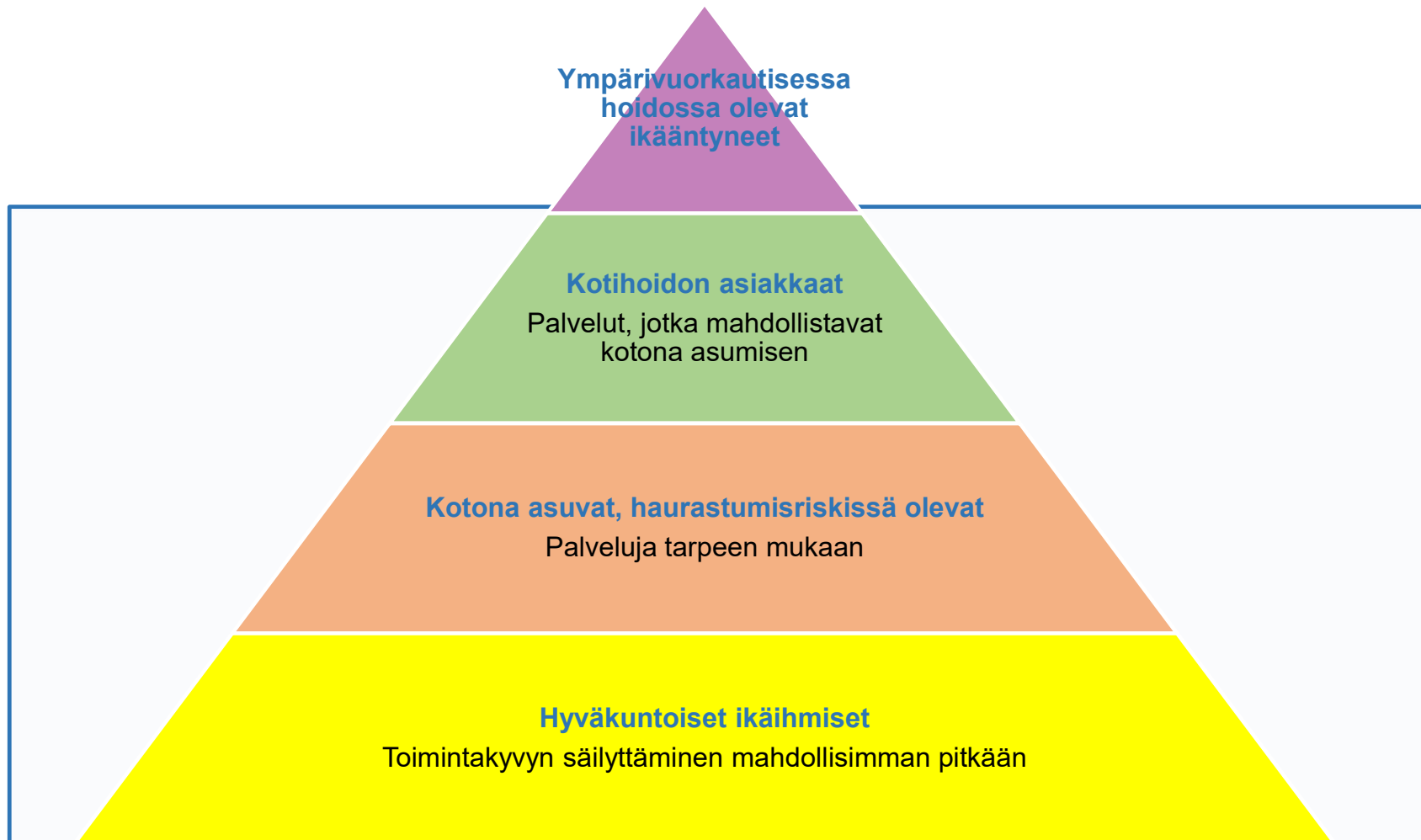
Raisa Valve, Suvi Itkonen, Marjut Huhtala, Päivi Jämsén,
Enni Mertanen, Paula Mäkeläinen, Salla Paavola,
Susanna Raulio, Merja Suominen ja Riitta Tuikkanen

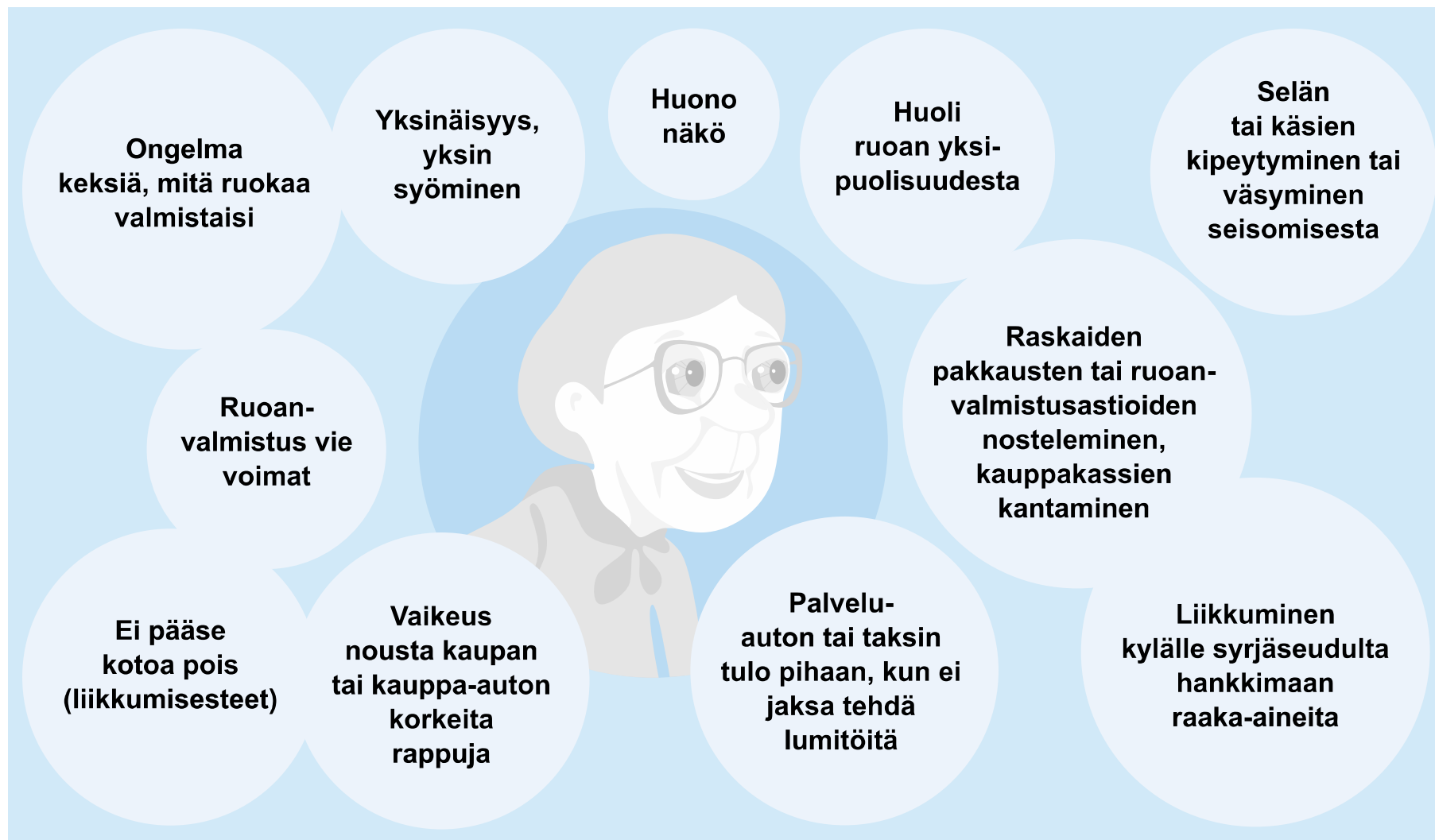
Ikäihmisten ruokapalvelut muuttuvassa toimintaympäristössä

Joulukuun 2018
Valtioneuvoston selvitys-
ja tutkimustoiminnan
julkaisusarja 73/2018

jamk.fi

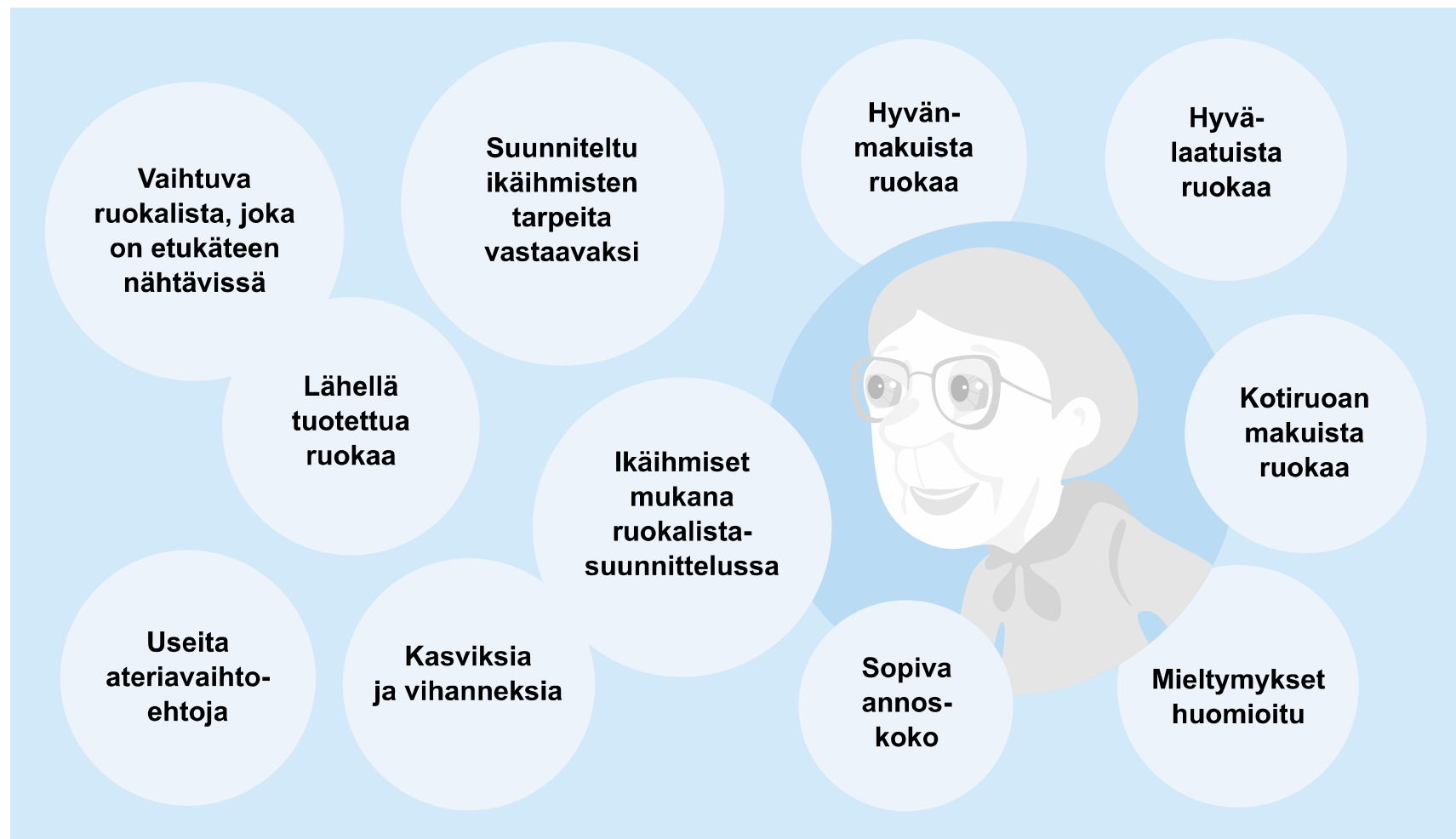

Ikääntyneiden kokemat haasteet kotona tapahtuvassa ruokailussa.

Valve ym 2018

jamk.fi

Ideaalisien kotiaterian elementtejä.

Valve ym 2018

Benchmarkkaus ikäihmisten ruokapalveluista

- Haastatteluja ja havainnointeja:
 - Tanska: Odense, Kööpenhamina, Det Danske Madhus
 - Ruotsi: Uppsala, Tukholma
- Kirjallisuus ja nettihaut:
 - UK
 - Hollanti
 - Muut maat
- Palvelut vaihtelevat alueittain maan sisällä
- Monia hyviä malleja löytyi
- Samanlaiset ongelmat esiintyvät eri puolilla

Tanskasta opittua

- Ikäihmisillä lakisääteinen mahdollisuus valita palvelun toimittaja
- Monia kaikille suunnattuja palveluja käytettävissä
- Ruoanvalmistuskoulutusta ikäihmisille
- Runsaasti projektirahoitusta käytettävissä
- Ravitsemuskoulutusta hoitohenkilöstölle
- Alennuksia ja kahviloita järjestöjen jäsenille
- Poliittinen päätöksenteko vaikuttaa
- Ateriapalvelujen ja hoitokotien maine voisi olla parempi

Ruotsista opittua

- Uppsalan senioriravintolat hyvin suosittuja
- Tukholmassa verkkokoulutusta henkilöstölle
- Uusissa ikäihmisten ravitsemussuosituksissa huomio ateriaan kokonaisuutena
- Matlåda saa paljon kritiikkiä

Muut maat: UK

- Jotkut kunnat tarjoavat ateriapalveluja kaikille
- Uuni autossa – mallia voisi kehittää muuallakin
- Ateriapalvelut kansainvälistä liiketoimintaa
- Vapaaehtoiseihin perustuvat järjestelmät haavoittuvia
- Palvelut hyvin vaihtelevia ja vähenevät
- Ruokapalvelun kautta myös muita elintarvikkeita
- Lounasklubit

Hollannista uusia ideoita palveluihin

- Katuruoka-autosta modifioitu buffa-auto aterioiden kotiinkuljetuksessa
- Naapuriruokakonsepti, www.thuisafgehaald.nl
- Ikäihmisten koulutettu asiakasraati tuotteiden arvointiin

Muita asioita ja ideoita

- Monissa maissa palvelut hyvin vaihtelevia
- Ruokalistan vaihtelua ja monipuolisuutta voisi arvioida (Abbey 2015, Australia)
- Ruokakassipalvelussa osa raaka-aineista valmiiksi paloitetu ja esikäsitelty (Uusi Seelanti)
- Seniorialennukset ravintoloissa (USA)

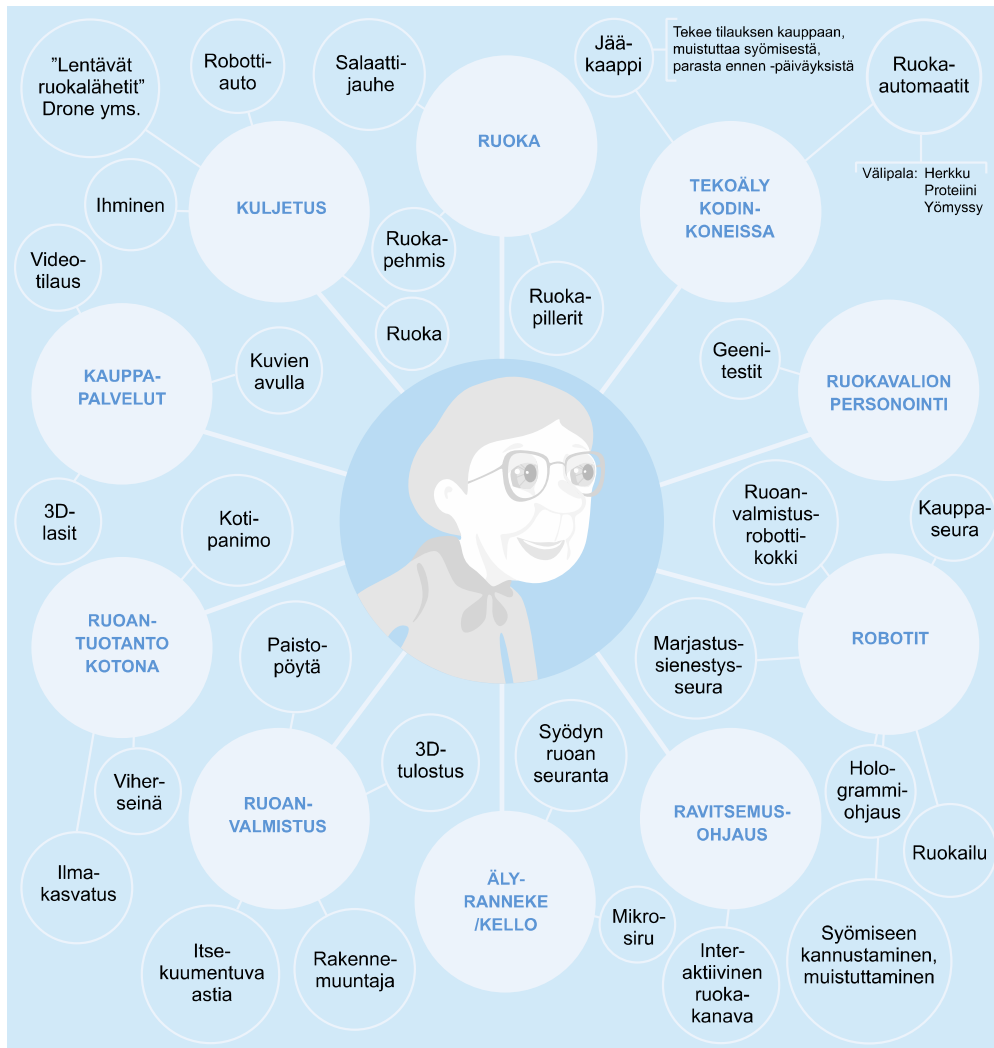
Yhteenveto benchmarkkauksesta

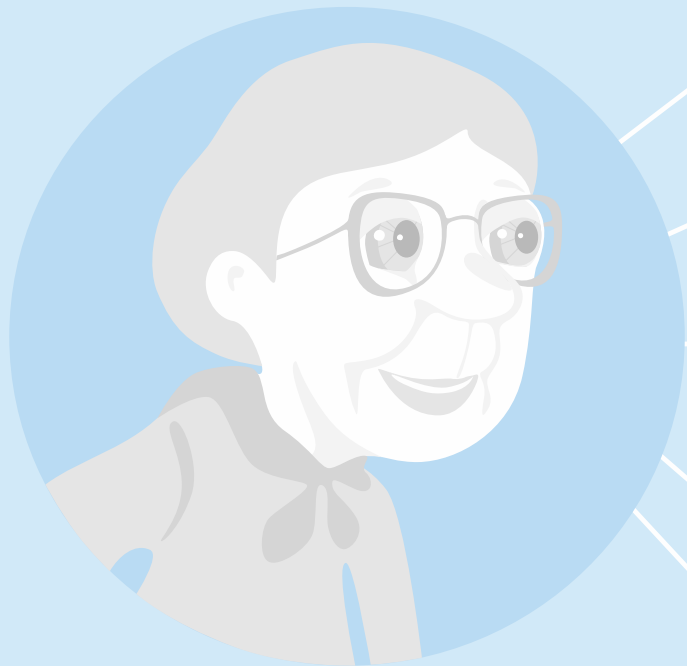

EU-maiden vertailussa esiinnousseita tekijöitä, joilla parannetaan ikäihmisten ruokapalveluiden laatua Suomessa. Valve ym 2018

Uusia palveluideoita

- Useissa työryhmissä ideoitu uudenlaisia palveluja ikäihmisten ruokailuun
- Samat ideat toistuvat kaikissa ryhmissä

Tuettu ateriointi mahdollistetaan vanhuseläkkeellä oleville

Ruokapalveluista tiedotetaan ikääntyneille jo varhaisessa vaiheessa

Ikääntyneiden ravitsemukseen perehtyneiden ravitsemusasiantuntijoiden saatavuus varmistetaan

Ikäihmisten ravitsemusta ja ruokailua arvioidaan yksilötasolla ja seurataan väestötason indikaattoreiden avulla

Laaditaan ikääntyneiden ruokailusuositukset

Hyviä käytäntöjä ikääntyneiden ruokailusta jaetaan ammattilaisten keskuudessa

Valve ym 2018

Ikääntyneiden hyvää ravitsemusta ja ruokailua edistävät toimenpide-ehdotukset.

jamk.fi

**Ympäri vuorokaudisessa
hoidossa olevat
ikäntyneet**

Kotihoidon asiakkaat

Palvelut, jotka
mahdollistavat kotona
asumisen

Ruokailu osana kuntouttavaa toimintaa
Ruokapalvelujen joustavuus – kaupassa käynnin
mahdollistaminen
Koko päivän aterioiden varmistaminen
Yhdessä ruokailun mahdollistaminen
Muistisairaiden ruokailuun erityishuomio

**Kotona asuvat,
haurastumisriskissä olevat**

Palveluja tarpeen mukaan

Ravitsemus ja ruokailu puheeksi terveydenhuollon
käynneillä
Ruokapalvelujen joustava saatavuus
Huomio sairaalasta kotiutumistilanteisiin

Hyväkuntoiset ikäihmiset

Toimintakyvyn säilyttäminen
mahdollisimman pitkään

Tietoa ja tutustumista ruokapalveluihin
Tuki muutostilanteissa, esim leskeytyminen, sairastuminen
Ravitsemusohjausta
Houkuttelevia ruoanvalmistuskursseja
Ateriatuki

Lähteet

- Mertanen E., (2018). Ikäihmisten ruokapalvelut : Palvelumalleja kotona asuville. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 257, Jyväskylän ammattikorkeakoulu. [URN:ISBN:978-951-830-513-5](https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-513-5)
- Valve, R., Itkonen, S., Huhtala, M., Jämsén, P., Mertanen, E., Mäkeläinen, P., Paavola, S., Raulio, S., Suominen, M., Tuikkanen, R. (2018). Ikäihmisten ruokapalvelut muuttuvassa toimintaympäristössä. Valtioneuvoston kanslia. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 73/2018. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-624-9>

Kiitos!

Yhteystiedot:

Enni Mertanen

enni.mertanen@jamk.fi

040 717 7509

The logo for Jamk University of Applied Sciences, featuring the text "jamk.fi" in a bold, blue, sans-serif font.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu
JAMK University of Applied Sciences